Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/25/2016
Identifikačné číslo spisu:	1111244389
Dátum vydania rozhodnutia:	30.08.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petríková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1111244389.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Y., bývajúcej v W. zastúpenej Advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners s.r.o., so sídlom v Bratislave, Radlinského č. 2, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Národnou bankou Slovenska, so sídlom v Bratislave, ul. Imricha Karvaša č. 1, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 12 C 177/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. apríla 2015 sp. zn. 8 Co 35/2015, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. apríla 2015 sp. zn. 8 Co 35/2015 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 3. októbra 2014 č.k. 12 C 177/2011-211 návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie zamietol. Návrh vo veci samej zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie súd prvej inštancie zamietol s odôvodnením, že jednak nie je povinný obrátiť sa so žiadosťou na Súdny dvor Európskej únie a iniciovať prejudiciálne konanie o žalobkyňou položených otázkach z dôvodu, že vo veci rozhoduje ako súd prvej inštancie a žalobkyňa nežiadala o výklad platnosti právneho aktu Európskej únie a jednak mal za to, že zodpovedanie prejudiciálnych otázok žalobkyne nie je pre rozhodnutie vo veci smej potrebné. Pokiaľ ide o návrh vo veci samej mal súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania za preukázané, že žalobkyňa sa stala členkou PODIELOVÉHO DRUŽSTVA SLOVENSKÉ INVESTÍCIE (ďalej len „družstvo“). Z vykonaného dokazovania ďalej vyplynulo, že uznesením Okresného súdu Bratislava I z 11. apríla 2011, sp. zn. 3 K 95/2010, bol na majetok družstva ako úpadcu vyhlásený konkurz, do funkcie správcu bol ustanovený Mgr. P. a veritelia družstva boli vyzvaní na prihlásenie pohľadávok. Žalobkyňa si prihlásila voči družstvu pohľadávku vo výške žalovanej sumy, avšak nakoľko správca konkurznej podstaty jej pohľadávku v celom rozsahu poprel, podala proti nemu incidenčnú žalobu, o ktorej sa na Okresnom súde Bratislava I vedie konanie, ktoré zatiaľ nie je právoplatne skončené. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil tým, že žalobkyňa v konaní nepreukázala vznik škody ani nesprávny úradný postup Národnej banky Slovenska (ďalej len „NBS“) vo vzťahu k

družstvu. V konaní bolo preukázané, že NBS až od účinnosti novely zákona č. 566/2001 Z.z., t. j. od 1. júna 2010, bola oprávnená dohliadať aj na skutočnosť, či vyhlasovateľ majetkových hodnôt - družstvo, dodržiava schválený prospekt investície. NBS nevykonávala a ani nemohla vykonávať dohľad nad celkovou činnosťou družstva ako vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt, nakoľko by konala v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy SR. Poukázal na to, že družstvo NBS až do 15. apríla 2010; kedy požiadalo o preskúmanie postupu obchodníka s cennými papiermi; nesignalizovalo zhoršenie jeho finančnej situácie ani nedostatky v jeho činnosti obchodníka s cennými papiermi, a preto nedostatky v jeho činnosti; ako i zmeny v údajoch Prospektu investície družstva; boli zistené až na základe podnetu družstva a informácii v ňom uvedených a na základe vykonaného dohľadu na mieste u obchodníka s cennými papiermi v období od 20. apríla 2010 do 6. mája 2010. Nestotožnil sa s tvrdeniami žalobkyne, ktorá NBS vytýkala prijatie nedostatočných opatrení na nápravu protiprávneho stavu proti obchodníkovi s cennými papiermi, keďže NBS mohla dohľad vykonávať iba vo vzťahu k družstvu ako vyhlasovateľovi verejnej ponuky majetkových hodnôt a v rámci výkonu tohto dohľadu nemohla postupovať nad rámec stanovený zákonom. Zdôraznil, že vzhľadom na záväzkový vzťah medzi družstvom a obchodníkom s cennými papiermi bolo predovšetkým povinnosťou družstva zabezpečiť kontrolu plnenia jeho povinností vyplývajúcich zo zmluvy o riadení portfólia, pričom v tomto smere nemožno opomenúť ani povinnosť samotnej žalobkyne; ako členky družstva; aktívne sa zaujímať o výkon jej práv vo vzťahu k družstvu v zmysle zásady „práva prináležia bdelým“ a zamedziť tak znehodnoteniu, resp. nevymožiteľnosti jej majetkových práv a záujmov. Dospel tiež k záveru, že v danej veci nie je daná príčinná súvislosť medzi konaním NBS a tvrdeným vznikom škody a preto v danej veci neboli naplnené zákonné predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu vzniknutú v dôsledku nesprávneho úradného postupu NBS. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 28. apríla 2015 sp. zn. 8 Co 35/2015 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie vykonal všetko dokazovanie potrebné na zistenia rozhodujúcich skutočností významných pre posúdenie dôvodnosti návrhu žalobkyne, ktorým sa domáhala zaplatenia náhrady škody, ako aj na posúdenie opodstatnenosti tvrdení, ktoré uvádzala žalovaná na svoju obranu, zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým záverom, na ktorých základe vyvodil správny právny záver, že v danej veci neboli splnené podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú žalobkyni nesprávnym úradným postupom NBS. Poznamenal, že postup NBS pri výkone dohľadu nad činnosťou družstva a obchodníka s cennými papiermi, ktorý mal podľa žalobkyne spočívať v tom, že oneskorene zistila neaktuálnosť Prospektu investícií družstva a neprijala dostatočné opatrenia a sankcie, ktoré by zabránili nevymožiteľnosti pohľadávky žalobkyne voči družstvu spôsobenej dlhodobým porušovaním Zákona o cenných papieroch zo strany obchodníka s cennými papiermi pri plnení Zmluvy o riadení portfólia uzavretej medzi ním a družstvom, nemožno považovať za nesprávny úradný postup, ktorý by zakladal zodpovednosť žalovanej za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Zdôraznil, že NBS bola pri výkone dohľadu limitovaná článkom 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe Ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Odvolací súd konštatoval, že sa v celom rozsahu stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie, že NBS pri výkone verejnej moci postupovala v rozsahu svojich kompetencií daných jej zákonom, nedopustila sa žiadneho pochybenia a nepostupovala ani spôsobom nezlučiteľným s ochranou základných práv a ľudských slobôd, teda jej postup nemožno kvalifikovať ako nesprávny úradný postup v zmysle ust. § 9 zákona č. 514/2003 Z.z. Odvolací súd tiež poznamenal, že súd prvej inštancie dospel k správnemu záveru, že žalobkyňa v konaní nepreukázala príčinnú súvislosť medzi tvrdeným nesprávnym úradným postupom NBS a vznikom škody, keďže v konaní nebolo preukázané, že v prípade, ak by NBS, hoci v rozpore so svojimi kompetenciami, pristúpila už skôr k odňatiu povolenia obchodníkovi s cennými papiermi na poskytovanie investičných služieb, prípadne k zákazu predaja majetkových hodnôt družstva, bola by žalobkyni zo strany družstva uhradená pohľadávka vo výške 21.963,59 eur, ktorá jej vznikla titulom nároku na úhradu vyrovnacieho podielu v súvislosti so zánikom jej členstva v družstve. Námietku žalobkyne o nevykonaní dokazovania listinnými dôkazmi predpísaným spôsobom, odvolací súd považoval za nedôvodnú a účelovú, keď z obsahu zápisnice o pojednávaní konanom 3. októbra 2014 pred súdom prvej inštancie vyplýva, že účastníci boli oboznámení s obsahom listinných dôkazov

predložených v priebehu konania. Vzhľadom na uvedené, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.). O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a 151 ods. 1 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorého prípustnosť odôvodňovala § 237 písm. f/ O.s.p. a dôvodnosť § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O.s.p. Namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu (rovnako rozhodnutie súdu prvej inštancie) je vecne nesprávne a konanie je postihnuté inou vadou (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (R 111/1998). Podľa jej názoru odvolací súd pristúpil k rozhodnutiu o odvolaní žalobkyne svojvoľne, arbitrárne a formalisticky. Neprípustným spôsobom pracoval s doterajšou judikatúrou, keď judikatúru, ktorú považoval za vhodnú, citoval, ale ostatnú a rovnako dôležitú zamlčal, resp. ani nespomenul. Skutočnosť, že bez vysvetlenia opomenul pre účastníka konania priaznivú judikatúru, sama osebe významne oslabuje presvedčivosť písomného vyhotovenia jeho rozsudku, taktiež ide o jav, ktorý oslabuje predvídateľnosť súdneho rozhodnutia a preto ju v rozhodovacej praxi krajského súdu nemožno tolerovať. Namietal, že k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom došlo opomenutím doručenia vyjadrenia žalovanej k odvolaniu žalobkyne (viď rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 13. januára 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike). Ďalej poznamenal, že rozhodnutie odvolacieho súdu nevychádza z objektívneho a komplexného posúdenia rozhodujúcich skutočností a je založené na nesprávnych skutkových a právnych zisteniach, ktoré vychádzajú z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie, ktoré je neúplné. Rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces, a teda k odňatiu možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolanie je preto prípustné a dôvodné. Odvolací súd a aj súd prvého stupňa pri svojom rozhodovaní nezohľadnili, resp. nevyhodnotili správne žalobkyňou navrhnuté dôkazy, a to správu správcu konkurznej podstaty úpadcu - družstva o stave konkurzu a jeho výpoveď v konaní sp. zn. 7 C 206/2011, z ktorých jednoznačne vyplýva, že aktuálny stav konkurzu je taký, že objektívne vylučuje možnosť žalobkyne ako veriteľa uspokojiť sa z konkurzu sp. zn. 3 K 95/2010. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu označila dovolacie námietky žalobkyne za nedôvodné, rozhodnutia súdov za vecne správne a navrhla dovolanie zamietnuť alebo odmietnuť.

5. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté predo dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali predo dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, zastúpená advokátom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

7. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t.j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle vyššie uvedeného § 470 ods. 2 CSP a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

8. V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, pričom nejde o rozsudok, ktorý by mal znaky uvedené v § 238 ods. 2 a 3 O.s.p. Keďže prípustnosť dovolania z § 238 O.s.p. nevyplýva, je zrejmé, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v predmetnej veci a podľa tohto ustanovenia nie je prípustné.

8. Predmetné dovolanie by bolo prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.

netvrdila a ich existencia ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

9. Dovolateľka v dovolaní namieta, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

10. O vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. ide vtedy, keď sa účastníkovi odníme možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok.

11. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia.

12. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

13. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmavanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalobkyne (č. l. 232 spisu) sa písomne vyjadrila žalovaná (č. l. 247 spisu), žalobkyňa (dovolateľka) ale nemala možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd jej toto vyjadrenie žalovanej nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalobkyni došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu im možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

14. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

15. Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

16. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.